OZGURKONAKCİ.COM · LOJİSTİK REHBERİ · 26

Hava kargoda varış: uçaktan beyannameye

Uçaktan inen kargo terminalde neye göre sayılır, özet beyanı kim verir ve ithalatçının beyannamesi bu kayıtla nasıl bağlantılıdır?

Hazırlayan: Özgür Konakcı · Seviye: Orta · Sürüm: 17 Kasım 2026

Çevrimiçi ve interaktif sürüm: **https://ozgurkonakci.com/rehber/hava-kargo-varis-ozet-beyan/**

KISA CEVAP

Hava kargoda varışta özet beyanı taşıyıcı ya da temsilcisi verir: Ticaret Bakanlığı'na göre özet beyan giriş gümrük idaresine elektronik yolla verilir ve uçak vardığında taşıyıcı gümrük idaresine elektronik bir varış bildirimi gönderir. Gümrük beyannamesini ise ithalatçı ya da onun adına gümrük müşaviri verir; beyanname adımları, süreler ve geçici depolama Gümrük işlemleri adım adım konusunda. 1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken varış tarafındaki işimiz şuydu: yolcu ve kargo uçaklarından gelen kargonun sayımı ve hasar tespiti, manifestoyla kontrol ve sisteme kayıt, BİLGE ile özet beyan ve kargonun gümrük yetkililerine teslimi.

Önce kısa bir not

Bu sayfa hava kargonun varış havalimanında uçaktan indikten sonra gümrük beyannamesine kadar geçtiği adımları genel olarak anlatır; havayolu adı vermez. "1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken" ve "o dönemki uygulama" diye işaretlenen cümleler yazarın o yıllardaki deneyimidir, bugünün kuralı değildir. Bugünkü kurallar resmî kaynaklardan ve IATA'dan ayrıca verilmiştir. Özet beyan süreleri, beyanname adımları ve geçici depolama süresi burada tekrarlanmaz; ilgili konulara bağlantı verilir. Kaynaklar sayfa sonunda listelenir.

Uçaktan beyannameye: adımlar

AWB, ücrete esas ağırlık ve özet beyan sürelerinin özeti **Hava kargo: AWB ve ücrete esas ağırlık (desi)** konusunda, ihracat tarafı **Hava kargoda ihracat: kabulden uçağa yükleme** konusunda anlatılıyor. Bu sayfa, varış havalimanında uçaktan inen kargonun gümrük beyannamesine kadar izlediği yolu anlatır.

1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken varış tarafındaki işimiz hem apronda hem ofiste geçiyordu ve şu adımlardan oluşuyordu:

1. **Sayım ve hasar tespiti:** Yolcu ve kargo uçaklarından havayolunun kargo bölümüne gelen kargolar sayılır, hasar tespiti yapılırdı.

2. **Manifestoyla kontrol:** Ofiste, uçağa gelecek ya da gidecek kargolar manifestoyla kontrol edilir ve sisteme kaydedilirdi.
3. **Özet beyan:** Havayolunun taşıyıcı olarak gümrük yetkililerine yapacağı beyan, BİLGE programıyla özet beyan verilerek yapılırdı.
4. **Beyanname:** İthalatçılar ya da onlar adına iş yapan gümrük komisyoncuları, benim sisteme girdiğim bilgilere dayanarak beyanname açarlardı.
5. **Gümrüğe teslim:** Kargolar gümrük yetkililerine teslim edilir; bu süreçle ilgili gerekli evrak doldurulup yetkililere imzalatılırdı.

Bu liste o dönemki uygulamadır. Aşağıda her adım için bugünkü kural kaynaklarıyla ayrıca verilir.

Uçaktan kargo terminaline

O dönemki uygulamada kargo hem yolcu uçaklarından hem kargo uçaklarından havayolunun kargo bölümüne gelirdi; orada kargolar sayılır, hasar tespiti yapılırdı.

Palet ve konteynerle (ULD) gelen yükün bozulması (break-down), IATA'nın **ULD Yönetmeliği**'nin (ULDR) elleçleme bölümünün kapsamındadır. Bu bölüm ULD'nin depolanmasını, taşınmasını ve hareketini, aktarılmasını, kurulmasını ve bozulmasını kapsar. ULD tipleri ULD: uçağa yükleme birimleri bölümünde. Uçaktan indirmenin bugünkü ayrıntısını bu sayfada vermiyoruz.

Uçuş manifestosuyla sayım

O dönemki uygulamada apronda kargolar sayılır ve hasar tespiti yapılırdı; ofiste ise kargolar uçağın yük listesiyle, yani **uçuş manifestosuyla** kontrol edilip sisteme kaydedilirdi.

Bugün manifesto bilgisi elektronik mesajla da gelir. IATA'nın Mauritius Havalimanı için yayımladığı e-AWB standart işletim prosedürüne göre taşıyıcı, kalkış istasyonundan aldığı uçuş manifestosu mesajını (FFM ya da XFFM) yer hizmetleri kuruluşuna iletir. **FFM**, Cargo-IMP standardındaki havayolu uçuş manifestosu mesajıdır. Bu prosedür o havalimanı içindir; çalıştığınız havalimanındaki akışı havayolundan ya da yer hizmetleri kuruluşundan öğrenin.

Cargo-IMP artık geliştirilmiyor. IATA, Cargo-IMP mesajlarının bakımını 1 Ocak 2015'te durdurdu; Cargo-IMP El Kitabı'nın 34. baskısı son baskıdır. Cargo-IMP kullanılmaya devam edebilir, ancak yeni geliştirmeler yalnızca **Cargo-XML** standardında yapılır.

Sayım manifestoyla tutmazsa ya da kargo hasarlı gelirse ne yapıldığı **Hava kargoda eksik, fazla ve hasarlı kargo** konusunda. O dönemki uygulamada eksik çıkan kargo için çıkış ve aktarma havalimanlarına mesaj atılır ve takip edilirdi.

Taşıyıcının özet beyanı ve varış bildirimi

1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken ofisteki işim iki türlüydü. Biri havayolunun kendi içindeydi: uçağa gelecek ya da gidecek kargoların manifestoyla kontrolü ve sisteme kaydı. Diğeri, havayolunun

taşıyıcı olarak gümrük yetkililerine yapacağı beyandı. Bunu o zaman **BİLGE** programıyla özet beyan vererek yapıyorduk. BİLGE o yıllarda yeni gelmişti; ilk kullanıcılarındandım.

Türkiye'nin 2006'daki AB tarama toplantısında yaptığı sunuma göre BİLGE, 1998 sonu–1999'da Atatürk Havalimanı'nda pilot uygulama olarak devreye alındı. BİLGE'nin bugün nasıl kullanıldığı BİLGE: beyannamenin işlendiği yer bölümünde.

Özet beyanı bugün de taşıyıcı verir. Ticaret Bakanlığı'na göre özet beyanı, eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren ya da eşyanın taşıma sorumluluğunu üstlenen kişi, yani taşıyıcı ya da temsilcisi verir. Özet beyan giriş gümrük idaresine veri işleme tekniğiyle, yani elektronik olarak verilir.

Uçak gümrük idaresine vardığında taşıyıcı, zaman kaybetmeden gümrük idaresine elektronik yolla bir **varış bildirimi** gönderir.

Hava yolunda özet beyanın ne zamana kadar verileceği Havalimanında gümrük: özet beyan bölümünde; burada tekrar etmiyoruz.

Beyanname: ithalatçı ve gümrük müşaviri

Özet beyan taşıyıcının beyanıdır; eşyanın hangi gümrük rejimine tabi tutulacağını bildiren **gümrük beyannamesini** ise ithalatçı ya da onun adına gümrük müşaviri verir. O dönemki uygulamada ithalatçılar ya da onlar adına iş yapan gümrük komisyoncuları, benim sisteme girdiğim bilgilere dayanarak beyanname açarlardı.

AWB'deki kap sayısı ve eşya tanımı, özet beyandakiyle tutmalıdır. Tutmadığında ne olacağını bu sayfada yazmıyoruz. Özet beyan ile beyanname arasındaki ilişki Başlamadan önce: kayıt, izin ve özet beyan bölümünde; düzeltme ve iptal Hata olunca: düzeltme, iptal ve sonradan kontrol bölümünde anlatılıyor.

Gümrüğe teslim ve geçici depolama

O dönemki uygulamada kargolar gümrük yetkililerine teslim edilir; bu süreçle ilgili gerekli evrak doldurulup yetkililere imzalatılırdı. Bazen ürünler sayıldıktan sonra gümrüğe teslim edilirdi.

Gümrüğe sunulan eşya, bir gümrük rejimine tabi tutulana kadar onaylı bir geçici depolama yerinde bekler. Geçici depolama süresi ve süre dolunca ne olduğu Çekilmeyen eşya: geçici depolama süresi, tasfiye ve terk bölümünde; burada tekrar etmiyoruz.

Kendinizi test edin

1. Hava yolunda özet beyanı kim verir ve gümrüğe nasıl iletilir? *(Cevap: Eşyayı getiren ya da taşıma sorumluluğunu üstlenen taşıyıcı ya da temsilcisi; giriş gümrük idaresine elektronik olarak.)*
2. Uçak gümrük idaresine vardığında taşıyıcı gümrüğe ne gönderir? *(Cevap: Elektronik yolla bir varış bildirimi.)*
3. FFM hangi standardın mesajıdır ve IATA bu standardın bakımını ne zaman durdurdu? *(Cevap: Cargo-IMP'nin havayolu uçuş manifestosu mesajıdır; IATA Cargo-IMP'nin bakımını 1 Ocak 2015'te durdurdu, yeni geliştirmeler Cargo-XML'de yapılır.)*

Sık sorulan sorular

Hava kargoda özet beyanı kim verir?

Ticaret Bakanlığı'na göre özet beyanı, eşyayı Türkiye Gümrük Bölgesine getiren ya da taşıma sorumluluğunu üstlenen kişi, yani taşıyıcı ya da temsilcisi verir. Özet beyan giriş gümrük idaresine veri işleme tekniğiyle, yani elektronik olarak verilir.

Varış bildirimi nedir?

Taşıma aracı gümrük idaresine vardığında taşıyıcının zaman kaybetmeden gümrük idaresine elektronik yolla gönderdiği bildirimdir. Ticaret Bakanlığı'nın Özet Beyan SSS sayfası bunu taşıyıcının yükümlülüğü olarak sayar.

FFM nedir, hâlâ kullanılıyor mu?

FFM, Cargo-IMP standardındaki havayolu uçuş manifestosu mesajıdır. IATA, Cargo-IMP mesajlarının bakımını 1 Ocak 2015'te durdurdu; Cargo-IMP kullanılmaya devam edebilir, ancak yeni geliştirmeler yalnızca Cargo-XML standardında yapılır.

BİLGE ne zaman devreye girdi?

Türkiye'nin 2006'daki AB tarama toplantısında yaptığı sunuma göre BİLGE, 1998 sonu–1999'da Atatürk Havalimanı'nda pilot uygulama olarak devreye alındı. Kaynak bunu bir aralık olarak verdiği için tek bir yıl yazmıyoruz.

KAYNAKLAR

T.C. Ticaret Bakanlığı — Sıkça Sorulan Sorular: Özet Beyan — https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/ozet-beyan
T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı — Screening Chapter 29 Customs Union, Agenda Item 12: Computerisation (Türkiye sunumu, 13–14 Mart 2006) — https://www.ab.gov.tr/files/tarama/tarama_files/29/SC29DET_Computerisation.pdf
IATA — e-AWB standard operating procedure for Mauritius (MRU) Airport — https://www.iata.org/contentassets/b559d10aeb734d5196332b4953dcf312/e-awb-sop-mru.pdf
IATA — Cargo XML white paper (15.06.2015) — https://www.iata.org/contentassets/04c07dd078df47f6b38600a722282e2b/cargo-xml-standards-white-paper.pdf
IATA — ULD Regulations (ULDR) yayın sayfası: ULD elleçleme, kurulum ve bozma — https://www.iata.org/en/publications/manuals/uld-regulations/

Bu rehber eğitim amaçlıdır ve yazarın kişisel görüşlerini yansıtır; çalıştığı ya da daha önce çalıştığı kurumların görüşü de değildir. Sözleşme, gümrük ve finans kararlarında güncel resmî kaynaklara ve uzmanlara başvurun. Incoterms® Uluslararası Ticaret Odası'nın (ICC) tescilli markasıdır.

© 2026 Özgür Konakcı · ozgurkonakci.com. Bu belge, kaynak (ozgurkonakci.com) gösterilerek eğitim amaçlı paylaşılabilir ve çoğaltılabilir; ticari amaçla kullanılamaz.